

ОХОРОНА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Андрій Федорович Литвин

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1400-6510>

Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Переяслав

Сергій Юрійович Лаун

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4921-0805>

Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Переяслав

Наталія Ігорівна Кролівець

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1009-0930>

Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Переяслав

Охорона праці — це багатогранне поняття, під ним слід розуміти не тільки забезпечення безпеки працівників під час виконання ними службових обов'язків, воно охоплює різні заходи, серед яких варто виокреми ти профілактику професійних захворювань, організацію повноцінного відпочинку й харчування працівників під час робочих перерв, забезпечення їх необхідним спецодягом і гігієнічними засобами й навіть виконання соціальних пілг і гарантій [1].

Основний Закон нашої держави у статті 1 проголошує, що Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (ст. 3 Конституції України), та складають найважливіший соціальний і політико-правовий інститут [2].

В умовах воєнного стану охорона праці на підприємствах стає особливо актуальною і вимагає спеціальних підходів та заходів для забезпечення безпеки працівників. Військові конфлікти та загрози безпеці можуть створити небезпеку не лише для цивільного населення, але й для підприємств, їхнього персоналу та інфраструктури.

У даному контексті оцінка ризиків, розробка планів надзвичайних ситуацій, підготовка працівників, фізична безпека та психологічна підтримка набувають особливого значення. Ефективність та успішність вжитих заходів залежатимуть від готовності та здатності підприємств вчасно реагувати на небезпеку, мінімізувати ризики та забезпечити безпеку працівників під час воєнного стану.

Умови воєнного стану створюють складні виклики для охорони праці на підприємствах. Загрози, які випливають з воєнного конфлікту, можуть призвести до значних ризиків для безпеки працівників. Отже, ефективна організація та розробка стратегій охорони праці є

надзвичайно важливими аспектами у таких умовах.

У публікації проаналізовано основні виклики, з якими стикаються підприємства під час воєнного стану. Ці виклики включають ризики від прямих атак на підприємства, можливість наявності вибухонебезпечних речовин у районі, непрогнозовану ситуацію на дорогах, евакуацію та переселення персоналу, порушення звичайних комунікаційних засобів та зв'язку, а також недоступність медичної допомоги.

Охорона праці на підприємствах є невід'ємною складовою умов успішного функціонування та забезпечення безпеки працівників. Умови воєнного стану створюють додаткові виклики та загрози для безпеки працівників, які вимагають спеціального підходу та заходів для забезпечення їхнього захисту.

Воєнний стан супроводжується підвищеним рівнем небезпеки, що може бути пов'язано зі збройними конфліктами, терористичними актами, економічною нестабільністю та соціально-політичними кризами. У таких умовах підприємства повинні бути готові до надзвичайних ситуацій та забезпечити безпеку працівників.

Одним із найважливіших аспектів охорони праці в умовах воєнного стану є оцінка ризиків. Підприємства повинні провести детальний аналіз потенційних загроз та небезпек, які можуть виникнути у зв'язку з конфліктом. Це включає оцінку можливих терористичних атак, нападів, викрадень, руйнувань інфраструктури тощо. Аналіз ризиків дозволяє ідентифікувати найбільш вразливі об'єкти та процеси на підприємстві і визначити необхідні заходи для їх захисту.

На основі оцінки ризиків підприємства повинні розробити плани надзвичайних ситуацій, які включають процедури евакуації, розташування укриття, захист від хімічних та біологічних загроз, встановлення систем сповіщення та комунікації, а також надання першої допомоги та медичного обслуговування у разі потреби. Ці плани повинні бути детально проробленими та випробуваними на практиці, залучаючи весь персонал підприємства. Важливо також підтримувати постійне оновлення та адаптацію планів залежно від змінюючоїся ситуації воєнного стану.

Одним з ключових аспектів охорони праці в умовах воєнного стану є навчання та підготовка працівників. Персонал повинен бути обізнаний з процедурами та інструкціями щодо безпеки, а також знати, як правильно реагувати на небезпечні ситуації. Проведення тренінгів, симуляційних вправ та навчальних курсів допомагає працівникам засвоїти необхідні знання та навички для ефективної реакції на надзвичайні ситуації.

Фізична безпека працівників також вимагає спеціальної уваги в

умовах воєнного стану. Підприємства повинні забезпечити належне функціонування систем безпеки, таких як контроль доступу, встановлення відеоспостереження, охоронні системи та інші заходи для запобігання неправомірному проникненню на територію підприємства. Додатково, регулярна перевірка та технічне обслуговування обладнання безпеки допоможуть уникнути можливих вразливостей та неполадок.

Психологічна підтримка працівників також є необхідною в умовах воєнного стану. Стресові ситуації та загрози можуть викликати негативні психологічні наслідки для працівників, так як тривогу, страх, втому та почуття безпорадності. Тому важливо забезпечити психологічну підтримку працівників, щоб допомогти їм управляти емоційним навантаженням та стресом.

На підприємстві можуть бути організовані тренінги зі стресового менеджменту, психологічні консультації та підтримка, що допоможуть працівникам управляти своїми емоціями та реагувати на стресові ситуації. Також важливо створити сприятливу робочу атмосферу, де працівники можуть відчувати підтримку та співпрацю один з одним.

Крім того, комунікація є ключовим аспектом охорони праці в умовах воєнного стану. Чітка та ефективна комунікація між різними рівнями управління, відповідальними особами та працівниками є необхідною для передачі важливої інформації, інструкцій щодо безпеки та організації дій в надзвичайних ситуаціях. Використання різних каналів комунікації, таких як сповіщення через гучномовну систему, мобільні телефони, електронна пошта або розповсюдження паперових матеріалів, може бути ефективним для оперативного та швидкого сповіщення працівників про надзвичайні ситуації та необхідні заходи безпеки.

Для забезпечення безпеки працівників на підприємствах в умовах воєнного стану, необхідно розробити та впровадити ефективні стратегії. Основні напрямки таких стратегій включають:

Оцінка ризиків та розробка планів надзвичайних ситуацій. Підприємства повинні провести детальну оцінку потенційних ризиків, пов'язаних з воєнним станом, і розробити плани надзвичайних ситуацій. Ці плани мають включати процедури евакуації, штучну вентиляцію, захист від хімічних та біологічних загроз, а також надання першої медичної допомоги. Крім того, важливо розробити план комунікації, який забезпечуватиме зв'язок з працівниками під час надзвичайних ситуацій.

Проведення оглядів безпеки. Періодично переглядати системи безпеки на підприємстві та забезпечувати їх належну роботу.

Переконатися, що екстрені виходи, засоби пожежогасіння та системи безпеки працюють належним чином.

Забезпечення особистого захисту. Забезпечити працівників засобами індивідуального захисту, такими як шоломи, маски, захисні костюми, рукавиці тощо. Навчити працівників правильному використанню цих засобів.

Створення системи сповіщення. Встановити ефективну систему сповіщення, яка може швидко і ефективно повідомляти працівників про надзвичайні ситуації. Це можуть бути системи масових повідомлень, динамічні табло, тривоги або інші засоби зв'язку.

Підтримка психологічного стану. Врахувати важливість підтримки психологічного стану працівників у складних ситуаціях. Надати доступ до консультування або психологічної підтримки для тих, хто цього потребує.

Запровадження системи «закритого кола». Розглянути можливість введення системи обмеженого доступу до підприємства, де працює, для забезпечення безпеки працівників. Це може включати додатковий контроль ідентифікації, обмеження доступу до недозволених осіб та посилення охоронних заходів.

Створення аварійних запасів. Забезпечити наявність необхідних аварійних запасів, які можуть знадобитися в разі виникнення конфлікту або воєнного стану. Це може включати паливо, воду, продукти харчування, медичні припаси та інші необхідні матеріали.

Навчання та підготовка працівників. Працівники повинні бути ознайомлені з планами надзвичайних ситуацій, процедурами евакуації та правилами безпеки. Регулярні тренування та навчання допоможуть підготувати персонал до ефективної реакції на виникнення небезпеки. Важливо також надати працівникам необхідні знання про використання захисного обладнання та вміння діяти в екстремальних ситуаціях.

Забезпечення фізичної безпеки. При розташуванні підприємства в умовах воєнного стану слід забезпечити фізичну безпеку території. Це може включати встановлення контрольних пунктів, обмеження доступу, посилення охорони та встановлення систем відеоспостереження. Крім того, необхідно забезпечити надійні протипожежні заходи та системи, щоб запобігти поширенню вогню у разі виникнення пожежі.

Співпраця з військовими та цивільними організаціями. В умовах воєнного стану важлива взаємодія та співпраця з військовими та цивільними організаціями, включаючи місцеві органи влади, поліцію, пожежну охорону та медичні установи. Планування та взаємна координація дій допоможуть забезпечити швидку реакцію на надзвичайні

ситуації та максимально знизити можливі наслідки для працівників.

Умови воєнного стану можуть бути надзвичайно складними та небезпечними для працівників. Проте, застосування ефективних стратегій охорони праці та впровадження необхідних заходів безпеки можуть допомогти зменшити ризики та зберегти життя та здоров'я працівників.

У процесі аналізу охорони праці на підприємствах в умовах воєнного стану ми зрозуміли, що це вимагає спеціального підходу та заходів для забезпечення безпеки працівників. Оцінка ризиків, розробка планів надзвичайних ситуацій, навчання та підготовка працівників, фізична безпека та психологічна підтримка, а також ефективна комунікація є ключовими елементами в успішному забезпеченні безпеки на підприємстві під час воєнного стану.

Фізична безпека працівників передбачає наявність і підтримку систем безпеки, контроль доступу та ефективну організацію заходів для запобігання неправомірному проникненню на територію підприємства.

Необхідно пам'ятати, що охорона праці в умовах воєнного стану є постійним процесом, який потребує постійного моніторингу, оновлення планів та навчання працівників. Лише таким чином можна забезпечити ефективну реакцію на змінні умови та мінімізувати потенційні ризики.

Отже, успішна охорона праці на підприємствах в умовах воєнного стану вимагає належної підготовки, співпраці з військовими та цивільними організаціями, навчання працівників та психологічної підтримки. Ці стратегії сприятимуть забезпеченню безпеки та збереженню життя та здоров'я працівників у надзвичайних умовах воєнного стану.

Посилання

1. Дяченко Н. М. Економічні аспекти охорони праці. *Екологічна та економічна безпека: нові технології. Науковий вісник КВЕІТУ*. №4 (34). 2011.

2. Конституція України. Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.